

Участь облікової і фінансової служб у процесі розробки і впровадження корпоративної інформаційної системи стратегічного управління підприємством

Предметом дослідження є участь облікової і фінансової служб у процесі розробки і впровадження корпоративної інформаційної системи (KIC) стратегічного управління підприємством.

Метою дослідження є скласти перелік завдань для активізації функцій обліково-фінансового підрозділу підприємства, з метою формування базових елементів корпоративної інформаційної системи управління.

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті визначена необхідність створювати та використовувати корпоративну інформаційну систему для вирішення завдань стратегічного управління підприємства в сучасних умовах ведення бізнесу. Окреслений перелік питань для вирішення у процесі підготовки до розробки і впровадження KIC. Визначена ключова роль облікової та фінансової служб у процесі впровадження ERP. Наведений перелік завдань обліковій і фінансовій службам підприємства, що ставляться при розробці KIC.

Висновки. При формуванні відповідного інформаційного забезпечення процесу стратегічного управління підприємством необхідно створити KIC, що відповідала б сучасним стандартам управління на платформі систем класу ERP. Визначено, що облікові та фінансові служби у процесі впровадження ERP повинні сформувати транзакційну систему обліку, для забезпечення фіксування інформації про будь-які зміни в діяльності підприємства. У цій системі повна інформація вводиться в ERP-систему однією службою і далі деталізується. Такий підхід дозволяє уникнути дублювання документів, підвищує оперативність документообігу. Оскільки саме облікова та фінансова служби підприємства володіють найкращими навиками роботи з базовою документацією, доведено їх визначальну роль в процесі постановки завдання на розробку і впровадження KIC. На практиці це дозволить вийти на централізацію потоків документів, інформації і процесу введення даних у систему. Для досягнення цього розроблено перелік завдань облікової і фінансової служб підприємства при розробці KIC.

Ключові слова: підприємство, стратегічне управління, корпоративна інформаційна система, інформація, інновації, облікова та фінансова служби, конкурентоспроможність, ефективність, ринок, ресурси.

YATSKO M. V.
STROHUSH O. M.
CHEHIL A. V.

Participation of accounting and financial services in the process of development and implementation of the corporate information system of strategic enterprise management

The subject of the study is the participation of accounting and financial services in the process of developing and implementing a corporate information system (CIS) of strategic enterprise management.

The purpose of the research is to compile a list of tasks for activating the functions of the accounting and financial division of the enterprise, with the aim of forming the basic elements of the corporate information management system.

Research methods. The work uses the dialectical method of scientific knowledge, the method of

analysis and synthesis, the comparative method, and the method of summarizing data.

Work results. *The article defines the need to create and use a corporate information system to solve the tasks of strategic management of the enterprise in modern business conditions. A list of issues to be resolved in the process of preparing for the development and implementation of the CIS is outlined. The key role of accounting and financial services in the ERP implementation process is defined. The list of tasks assigned to the accounting and financial services of the enterprise during the development of the CIS is given.*

Conclusions. *When forming the appropriate information support for the process of strategic management of the enterprise, it is necessary to create a CIS that would meet modern management standards on the platform of ERP-class systems. It was determined that accounting and financial services in the process of implementing ERP should form a transactional accounting system to ensure recording of information about any changes in the company's activities. In this system, complete information is entered into the ERP system by one service and further detailed. This approach allows you to avoid duplication of documents and increases the efficiency of document processing. Since it is the accounting and financial services of the enterprise that have the best skills in working with basic documentation, their determining role in the process of setting the task for the development and implementation of the CIS has been proven. In practice, this will allow the centralization of document flows, information and the process of entering data into the system. To achieve this, a list of the tasks of the accounting and financial services of the enterprise during the development of KIS has been developed.*

Keywords: *enterprise, strategic management, corporate information system, information, innovations, accounting and financial services, competitiveness, efficiency, market, resources.*

Постановка проблеми. Існування і ефективна робота системи бухгалтерського обліку і управління на підприємстві в сучасних умовах господарювання можливі лише за умови налагодження відповідної інформаційної системи. Використання інформаційних технологій в обліку та управлінні є необхідним та обов'язковим. Обсяги інформації, що потрапляють до інформаційного поля підприємства сягають значних обсягів, опрацювання яких штатними працівниками в ручному режимі є практично неможливим. Використання інформаційних технологій є єдиним шляхом для вирішення завдання підкорення інформаційних потоків. Ще гостріше питання стає у разі коли на підприємстві прийнято ідеологію стратегічного управління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У дослідження теорії бухгалтерського обліку та його управлінського напрямку зробили значний внесок багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед вітчизняних авторів можна відзначити: О.С. Бородину, А.М. Герасимовича, І.І. Каракоза, В.Г. Линника, Є.В. Мниха, а також зарубіжних науковців: А. Апчерча, Р. Каплана, Д. Колдуела, Д. Нортон, М.Х.Б. Перера тощо. Проте, актуальні питання формування інформаційного підґрунтя для стратегічного управління підприємством поки що не стали об'єктом фундаментальних наукових досліджень і тому потребують подальшого вивчення.

Мета статті – скласти перелік завдань для активізації функцій обліково-фінансового підрозділу підприємства, з метою формування базових елементів корпоративної інформаційної системи управління.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні, для вирішення проблеми швидкості обробки і надання інформації для управління підприємством, необхідно створювати корпоративну інформаційну систему (KIC), що відповідала б сучасним стандартам управління. У практичній діяльності широко використовуються такі базові концепції корпоративних інформаційних систем як MRP (Materials Resource Planning – планування матеріальних ресурсів), MRP II (Manufacturing Resource Planning – планування виробничих ресурсів), ERP (Enterprise Resource Planning – планування ресурсів компанії, або Enterprise-wide Resource Planning – планування ресурсів в масштабі компанії). Для задоволення потреб бухгалтерського обліку та стратегічного управління промисловим підприємством реально діюча корпоративна інформаційна система повинна відповідати стандарту ERP, з перспективою виходу на стандарт ERP II, що буде діяти в умовах інформаційної економіки.

В базовій концепції ERP покладено принцип створення єдиної бази даних (так званого репозитарія). Репозитарій ERP-системи повинен містити в собі весь масив ділової інформації, що був на-

копичений підприємством в процесі ведення бізнесу. Наприклад, до такої інформації відноситься: фінансова інформація; інформація, що пов'язана з виробництвом; інформація про управління персоналом; інформація про контрагентів; інші дані.

Наявність репозитарія позбавляє від необхідності передавати дані від одного додатку до іншого. Крім того, будь-яка частина інформації, яку має в своєму розпорядженні дана компанія, стає одночасно доступною для всіх працівників, що володіють відповідними повноваженнями.

KIC, що побудовані з використанням стандарту ERP, отримали широке визнання як на зарубіжних підприємствах, так і на окремих вітчизняних підприємствах, що є лідерами у застосуванні таких стандартів управління на вітчизняних просторах. Адже ERP-системи дозволяють об'єднати усі ресурси підприємства. Як наслідок – значно підвищується керованість ресурсами, а відповідно і ефективність управління ними. Зараз практично всі сучасні зарубіжні системи управління виробництвом базуються на концепції ERP і відповідають її рекомендаціям.

Комплексна інформаційна система управління компанією (ERP) – це важливий інструмент ефективного управління ресурсами компанії. Єдине інформаційне середовище стає не тільки засобом збору і аналізу фінансової і нефінансової інформації – це шлях до реального підвищення конкурентоспроможності і прибутковості, до залучення інвестицій, а значить – до максимальних темпів зростання бізнесу. До найпоширеніших і найпопулярніших сьогодні систем, що підтвердили свою ефективність, відносяться: SAP/R3, BAAN IV, Oracle E-Business Suite, IFS Applications, Microsoft Business Solutions-Navision.

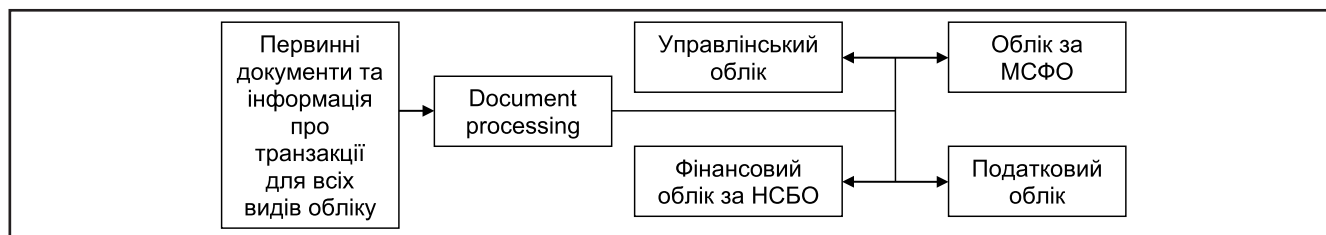
У процесі підготовки до розробки і впровадження KIC необхідно чітко визначитися з наступними питаннями: терміни та обсяг проведення робіт з розробки та впровадження KIC; визначення керівника проекту розробки і впровадження KIC; детальне опрацювання та прийняття плану-графіка проекту і кошторису впровадження; обговорення з розробником питання опису навчальної і довідкової ситуації, навчання ключових співробітників. Необхідно описати: юридичну структуру компанії, зокрема, внутрішні грошові й матеріальні потоки, а також потоки даних; документообіг, існуючі процедури консолідації даних і звітності (управлінської і регламентованої); фізичну

структуру компанії з деталізацією до кожного майбутнього користувача системи; максимально повно процеси бізнесу та їх формальне втілення – внутрішній документообіг. Це стане основою для отримання інформації про місця введення даних про транзакції. Транзакція – в окремих джерелах – транзакція, англ. transaction) – це група послідовних операцій, яка являє собою логічну одиницю роботи з даними. Крім того, необхідно, щоб ці питання були досліджені не тільки з точки зору сьогодення, але й з погляду на перспективу розвитку підприємства в майбутньому. Що стосується питання отримання інформації про місця введення даних про транзакції, то тут ключову роль відіграє облікова та фінансова служби. Облікова та фінансова служби – це ті підрозділи, що відповідають за: виявлення інформації про заплановані, здійснені транзакції та такі транзакції, що здійснюються зараз (інформації про виставлені рахунки, заплановані контракти, позанормативні виплати працівникам тощо); первинний облік транзакцій (наприклад, надходжень необоротних активів); аналітичну обробку даних про транзакції і побудову внутрішньої і зовнішньої звітності (зокрема, бюджетної, фінансової та ін.); аналітичну обробку звітності і побудову внутрішньої і зовнішньої звітності (аналітики з виконання бюджетів, звітів за фінансовими і нефінансовими показниками діяльності і т. п.); планування і контроль діяльності.

Отже, від облікової та фінансової служб у процесі впровадження ERP вимагається побудувати транзакційну систему обліку, яка дозволила б фіксувати інформацію про будь-які зміни в діяльності підприємства. Існує декілька варіантів побудови схеми обліку транзакцій. Найбільш довершеною можна виділити так звану «транзакційну» схему (див. рисунок).

За цим підходом дані повністю вводяться в ERP-систему в одній службі (найчастіше такою службою стає document processing) і потім деталізуються, тобто враховуються в системі профільною службою.

Для успішного виконання завдань обліковій і фінансовій службам підприємства необхідно виконати ряд задач: описати фактичну облікову політику зі всіх видів обліку; описати існуючі й планові місця виникнення інформації про транзакції; описати всі первинні форми документів і звітних форм; описати існуючі і майбутні системи руху

Транзакційна схема *

* складено авторами

потоків інформації про транзакції, системи записів про них у різних видах обліку та ін.; розробити робочий план рахунків, особливу увагу при цьому необхідно приділити субрахункам та аналітичним рахункам; скласти локальні класифікатори масивів довідкової інформації (підрозділів, співробітників, товарно-матеріальних цінностей і т.д.); проаналізувати та вдосконалити документообіг з кожної ділянки обліку, з кожного автоматизованого робочого місця. Окрему увагу під час впровадження проекту КІС необхідно приділити управлінській складовій бухгалтерського обліку з метою стратегічного управління підприємством. Успіх та ефективність майбутнього процесу стратегічного управління залежить від правильного налагодження роботи управлінського обліку.

Висновки

При формуванні відповідного інформаційного забезпечення процесу стратегічного управління підприємством необхідно створити КІС, що відповідає б сучасним стандартам управління на платформі систем класу ERP. Визначено, що облікові та фінансові служби у процесі впровадження ERP повинні сформувати транзакційну систему обліку, для забезпечення фіксування інформації про будь-які зміни в діяльності підприємства. У цій системі повна інформація вводиться в ERP-систему однією службою і далі деталізується. Такий підхід дозволяє уникнути дублювання документів, підвищує оперативність документообігу. Оскільки саме облікова та фінансова служби підприємства володіють найкращими навиками роботи з базовою документацією, доведено їх визначальну роль в процесі постановки завдання на розробку і впровадження КІС. На практиці це дозволить вийти на централізацію потоків документів, інформації і процесу введення даних у систему. Для досягнення цього розроблено перелік завдань облікової і фінансової служб підприємства при розробці КІС.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф. Ф., Олійник О. В., Шигун М. М., Шулепова С. М. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник для студентів вузів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит»; 2-е вид., доп. і перероб. Житомир: ЖІТІ, 2001. 576 с.
2. Важинський Ф. А., Колодійчук А. В. Маркетингові дослідження в системі управління конкурентоспроможністю підприємств. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. Львів: РВВНЛТУ України. 2009. Вип. 19 (1). С. 125–130.
3. Василенко В. А., Ткаченко Т. І. Стратегічне управління: навчальний посібник. К.: ЦУП, 2003. 396 с.
4. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Черторижський В. М. Фактори інноваційного розвитку промисловості. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. 2011. Вип. 21 (11). С. 201–205.
5. Гаврилко П. П., Лалакулич М.Ю., Колодійчук А. В. Основні фактори виникнення кризових явищ на промислових підприємствах. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. 2012. Вип. 22.4. С. 158–164.
6. Колодійчук А. В. Інформація як фактор інноваційного розвитку економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. №5/1(132). С. 58–62.
7. Колодійчук А. В., Пісний В. М. Особливості функціонування машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (13). С. 172–178.
8. Колодійчук А. В., Пісний В. М., Семчук Ж. В. Сутність інновацій, структура та основні етапи інноваційного процесу. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (9). С. 191–196.
9. Сопільник Л. І., Колодійчук А. В. Теоретичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (8). С. 183–187.
10. Сопільник Л. І., Колодійчук А. В. Управління конкурентоспроможністю машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (10). С. 222–227.

11. Ценклер Н. І., Колодійчук А. В., Лалакулич М. Ю., Молнар О. С. Бухгалтерський облік і аудит у зарубіжних країнах: підручник. Львів, 2021. 180 с.

References

1. Butynets, F. F., Oliynyk, O. V., Shyhun, M. M., & Shulepova, S. M. (2001). *Orhanizatsiya bukhhalters'koho obliku* [Organization of accounting]: Study guide for students of higher education institutions, specialty 7.050106 «Accounting and Audit»; 2nd ed., add. and processing. Zhytomyr: ZhiTI. [in Ukrainian].
2. Vazhynskyy, F. A., & Kolodiychuk, A. V. (2009). *Marketynhovi doslidzhennya v systemi upravlinnya konkurentospromozhnistyu pidpryyemstv* [Marketing research in the system of competitiveness management of enterprises]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (1) (pp. 125–130). [in Ukrainian].
3. Vasylenko, V. A., & Tkachenko, T. I. (2003). *Stratehichne upravlinnya* [Strategic management]: Textbook. Kyiv: Center of Educational Literature. [in Ukrainian].
4. Havrylko, P. P., Kolodiychuk, A. V., & Chertoryzhskyy, V. M. (2011). *Faktory innovatsiynoho rozvytku promyslovosti* [Factors of innovation development of industry]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 21 (11) (pp. 201–205). [in Ukrainian].
5. Havrylko, P. P., Lalakulych, M. Yu., & Kolodiychuk, A. V. (2012). *Osnovni factory vynykennya kryzovykh yavysch na promyslovykh pidpryyemstvakh* [The main factors of emergence of crisis phenomena in industrial enterprises]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 22 (4) (pp. 158–164). [in Ukrainian].
6. Kolodiychuk, A. V. (2012). *Informatsiya yak factor innovatsiynoho rozvytku ekonomiky* [Information as a factor of innovation development of the economy]. In *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini* [Formation of market relations in Ukraine]: Vol. 5/1 (132) (pp. 58–62). [in Ukrainian].
7. Kolodiychuk, A. V., & Pisnyy, V. M. (2009). *Osoblyvosti funktsionuvannya mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrayiny* [Features of functioning of machine-building enterprises at the current stage of development of the economy of Ukraine]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (13) (pp. 172–178). [in Ukrainian].
8. Kolodiychuk, A. V., Pisnyy, V. M., & Semchuk, Zh. V. (2009). *Sutnist' innovatsiy, struktura ta osnovni etapy innovatsiynoho protsesu* [The essence of innovation, the

structure and the main stages of the innovation process]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (9) (pp. 191–196). [in Ukrainian].

9. Sopilnyk, L. I., & Kolodiychuk, A. V. (2009). *Teoretychni aspekty upravlinnya konkurentospromozhnistyu pidpryyemstv* [Theoretical aspects of enterprise competitiveness management]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (8) (pp. 183–187). [in Ukrainian].

10. Sopilnyk, L. I., & Kolodiychuk, A. V. (2009). *Upravlinnya konkurentospromozhnistyu mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrayiny* [Management of competitiveness of machine-building enterprises at the present stage of development of Ukrainian economy]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (10) (pp. 222–227). [in Ukrainian].

11. Tsenkler, N. I., Kolodiychuk, A. V., Lalakulych, M. Yu., Molnar, O. S. (2021). *Bukhhalters'kyy oblik i audit u zarubizhnykh krayinakh* [Accounting and auditing in foreign countries]: Textbook. Lviv. [in Ukrainian].

Дані про авторів

Яцко Максим Вікторович,

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Строгуш Олег Михайлович,

магістр, економічний факультет, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Чегіль Андріян Васильович,

магістр, економічний факультет, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Data about the authors

Maksym Yatsko,

Ph.D. of Economics, Associate Professor of the Department of Accounting and Audit, Uzhhorod National University

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Oleh Strohush,

Master's degree, Faculty of Economics, Uzhhorod National University

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Andriyan Chehil,

Master's degree, Faculty of Economics, Uzhhorod National University

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua